

– שינוי –
ר"ז

**מדור
אמונה
ובטחון**

מתוך קונטרס 'הבינוני' המלא

הבינוני

ואחיה

חיים של אמונה ובטחון

שיעורי הרב **שמעון שפיצער** שליט"א | פרשת **וישלח** תשפ"ד

הבחירה והתוצאה ומה שביניהם

לעזרת הבורא. ואם ישכח מזה, הא גופא הסיבה שלא יצליח. והנה יסוד זה מסייע לו לאדם לזכור בכל עת שאסור לו לבטוח בעצמו. אל תחשוב שבגלל שחשבת ועשית ופעלת, התוצאה בוודאי תהיה כרצונך, כי אם אתה חושב כך, הרי אתה בוטח במעשיך, בכישרונותיך ובפעולותיך, ואם כן אתה מתנתק מה'.

הן כך אמר שלמה המלך ע"ה: **"רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום"** (שם יט, כא). ואע"פ שעברת משלב המחשבה אל שלב הדיבור ומשלב הדיבור אל שלב המעשה, הגמר אינו תלוי בך. והקב"ה הוא זה שמביא את הענין לידי גמר. נמצא שאתה חייב לבטוח בו. אמנם צריך לקוות שהשתדלות הינה בשיעור הנכון ובכוונה הנכונה, אבל בסופו של דבר האדם בוטח בה' ויודע שאם הקב"ה ירצה בכך - יביאו לידי גמר, ואם לאו - יתברר שכל היגיעה היתה לריק, והרי מפני כך אנו מבקשים **למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה**.

רבינו בעל ה'**חובות הלבבות**' בהקדמתו לשער הבטחון מדבר על יתרונו של בעל הבטחון על פני בעל האלכימיה. בעל האלכימיה הוא מי שיש לו את המלאכה המעולה ביותר. שהוא יכול לקחת כל דבר ולהפכו לזהב ולהרוויח הון רב. רבינו המחבר מונה שם עשרה חילוקים ביניהם, והרבה מהם בנויים על אותו יסוד. כגון מה עושה בעל האלכימיה אם השתנתה המציאות וכבר אי אפשר למכור את הזהב? הוא יכול להשתדל הרבה, אבל אינו יכול לגרום לכך שיהיה לו טוב. ואף אם ירוויח

לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון

פרק ט"ז בספר משלי שחיברו שלמה המלך ע"ה מתחיל בפסוק: **"לְאָדָם מַעְרְכֵי לֵב וּמָה' מַעְנֵה לְשׁוֹן"** (פסוק א). כלומר, האדם מצידו יכול להשתדל להשיג חפצו, אבל ע"מ שהשתדלות זו תביא לתוצאה, הוא חייב להגיע ליד ה'. ורק הקב"ה הוא זה שמביאו לכך שיצליח להוציא את מחשבתו אל הפועל. כמו"כ האדם יכול להיערך ולתכנן מה הוא רוצה לומר, אך בסוף הקב"ה הוא זה שמכניס לו את המילים בפה, ואם האדם זוכה, אזי הקב"ה מזמין לו את המילים הנכונות. ולא יועיל לו כל מה שהכין את עצמו.

פסוק נוסף בענין זה: **"לֵב אָדָם יַחְשֵׁב דְרָכָו וְה' יִכִּין צַעְדּוֹ"** (פסוק ט). גם בפסוק זה אנו רואים שאם אדם חושב לעשות דבר מסוים או ללכת למקום מסוים, כדי שבאמת יצליח להוציא את מחשבתו לפועל, הוא צריך שהקב"ה יכין את צעדו.

רבות מחשבות בלב איש

ענין זה הוא אחד מהיסודות העיקריים ביותר של מצות הבטחון. האדם צריך לזכור על כל צעד ושעל ברוחניות ובגשמיות שכאשר הוא עוסק באיזה ענין ופועל להביאו לידי גמר, ככל שינסה וישתדל ויחשב, ואפילו אם ייכנס לכל הפרטים ולפרטי הפרטים כדי שהפעם זה יצליח, הוא זקוק

הבהרה: היות שקריאת מאמר זה דורש יישוב הדעת ורוחב לב, אי לכך אין כמעט שום תועלת לקראו למקוטעין במהלך התפילה וכדו', וד"ל.

גליון זה נתרם ע"י ידידינו

ראובן זעליג בן שפרינצה אסנה חיה - חוה גיטל בת אסתר פרל לזכותם ולהצלחתם

יזכו לכל הברכות האמורות בתורה, לשפע ברכה והצלחה, ולרוב נחת מכל יוצ"ח ויזכו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את הנלמד בשיעורים מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת

ולעילוי נשמת

הרה"ח רבי ישראל צבי בן רבי יצחק זצ"ל והרה"ח רבי חיים יצחק בן רבי יעקב מרדכי זצ"ל

כסף רב, יתכן שיהיו לו צרות אחרות. הוא אינו יכול להגיע אל הגמר, על אף שיש לו את המלאכה הנחשקת ביותר. לעומת כן, בעל הבטחון, מאחר שאינו סומך על שום דבר בעוה"ז, כי אם על הקב"ה בעצמו, הוא זוכה להנהגה מסוג אחר.

מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה

זהו היסוד שמשמש כנר לרגליו של בעל הבטחון בכל תחומי החיים. אף ברוחניות. הנה האדם יכול להתיישב ללמוד, אבל אם יתכנן תוכניות, לא יצליח. וכדאיתא במסכת סנהדרין (כו, ב): **"מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה שנאמר מפיר מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיהם תושיה"** (משלי יט, כא), ופירש רש"י בלישנא אחרינא: **"מחשבה שאדם מחשב - כך וכך אעשה, כך וכך תעלה בידי, מועלת להשבית הדבר, שאין מחשבתו מתקיימת אפילו לדבר תורה, כגון האומר עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות בגירסא"**. כשמחשב שיעשה כך וכך, הוא גורם לזה שלא יעלה בידו, כי הוא בוטח בעצמו שבוודאי יצליח. מי אמר לך? אתה יודע מה יקרה היום?! אתה יודע מה יקרה מחר? אכן אתה יכול להיות 'הבא ליטהר' ולבטוח בה' שיסייע אותך, ואז הביטול שיש לך, בזה שאתה מתחיל, ובזה שאתה יודע שאתה צריך לבטוח בה', יגרום שהקב"ה באמת יביא את הדבר לידי גמר.

בספר 'ביאור ספר משלי' של המקובל הגה"ק רבי משה דוד וואלי ז"ל, תלמיד חבר של הרמח"ל, אשר ספריו מלאים ביסודות החסידות על אף היותו לפני תקופת החסידות, מבאר על הפסוק **לב אדם יחשב דרכו וה' יכין צעדו**, שעל האדם להבין שהכוח לחשוב ולתכנן, מגיע משם מסוים, אור מסוים של הקב"ה שמאיר בו. והיכולת להוציא את המחשבה מן הכח אל הפועל, מגיע משם/אור אחר של הקב"ה. האדם שחושב שכיון שהוא יודע מה לחשוב, מה לומר ועם מי צריך לדבר, ועוד זאת יש לו כשרונות מיוחדים בידיו ובפיו, בוודאי יוכל להוציא את הדבר אל הפועל, ולמען האמת, אין שום קשר בין הדברים, זה שייך לשם זה, וזה שייך לשם אחר. עכשיו הוא צריך להמשיך ע"י בטחונו אור אחר של אלוקות. איזה אור? אור של מעשה.

הקב"ה מזמין פרנסה ממקום אחר

בספר 'מראה יחזקאל' (הגדה של פסח) על "רשע מה הוא אומר", כותב כך: **"כשאדם מחשב בדעתו להרוויח באיזה משא ומתן, על פי רוב המחשבה משקרת ולא יעשה חיל, וכן עינינו רואות כי רבות מחשבות בלב איש, וע"פ הרוב באותו עסק שהאדם סובר להרוויח, לא יעשיר ולא יקום, והשי"ת מפרנסהו ומזמין לו פרנסה ממקום אחר באופן שלא עלה בדעתו כלל, ובאמת הדבר קשה, כיון שעל כל פנים השי"ת נותן לאדם את אכלו בעתו, מה איכפת לו ולמה לא יתן לו באותו עסק שהאדם מחפש אחריו וסומך עליו, ולמה יעציבהו שלא תתקיים מחשבתו? אמנם טעם הדבר נראה לי כדי שיהיה בעל בטחון ולא יאמר**

כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה".

הקב"ה מרחם עליו. שהרי אם יחשוב שהדבר יצא לפועל בגלל פיקחותו, הלא ירד לטמיון ויאבד את כל העוה"ז והעוה"ב. לכן מביא לו הקב"ה פרנסתו ממקום אחר וזה יזכיר לו שאין בין חכמתו לתוצאה ולא כלום.. הקב"ה הביא אור אחד לעולם שהאדם יוכל לחשוב מה נכון לעשות, ואור נוסף, שצריך להתפלל ולבטוח בה' שיביא גם את האור הזה כדי שהדבר יוכל לצאת לפועל.

תוחלת ממושכה מחלה לב

ואכן היסוד שמקיף את כל מיני העצבות הקיימים בעולם באים מטעות זו, שהרי ראינו מדברי בעל העיקרים שהשמחה והעצבות תלויות ברצון האדם ובתוצאה, שאם הוא רוצה דבר מסויים ברצון עז והקב"ה עזר לו והצליח להשיג את מה שרצה - הוא מתמלא שמחה גדולה, ולהיפך, אם הוא מאוד רוצה את הדבר ומשקיע כח רב להשיגו, ובסוף זה לא קרה - הוא שוקע בעצבות. וכמאמר החכם (משלי יג, יב) **תוחלת ממושכה מחלה לב** אם הוא מקווה ומייחל ומשקיע את עצמו בזה, ולא עלה בידו, זה מה שמביא את האדם לידי עצבות.

יש להתבונן מהו עצת ה' לתוכנית זו בבריאה אשר רוב בני אדם שוגים בה? הרי הקב"ה רוצה שהאדם יהיה שמח. האדם נברא כדי שיוכל להיות שמח. האדם הוא חלק א-לוה ממעל והקב"ה הרי עוז וחדוה במקומו בכל עת. ולמעשה, האדם מתהלך על פי רוב ממורמר ועצוב ברוחו ואינו יכול להתחמק מזה, כי יש כל-כך הרבה דברים שהוא רוצה ואינו משיג, והרי הרבה פעמים מדובר בדברים שרוצה אותם בצדק, כגון להיות בריא, או לרוות נחת או להוליד ילדים. הוא מרגיש שחיי תלויים בדברים האלה, ושכל גיעתו אינה אלא להשיגם, ולמעשה לא השיגם עדיין.

ובכן, יש לנו כבר את העבודה הגדולה לבטל את רצוננו לרצון ה', וכפי שדיברנו כבר בארוכה שאם ירצה את מה שהקב"ה רוצה, לא יהיה עצוב כל-כך, וראינו שעל ידי התפילה מגלה האדם את רצונו הפנימי שהוא רצון ה', וכך הוא יכול לעזוב את הרצונות האחרים. אך כעת נדבר על נקודה אחרת הנוגעת לשיעור זה.

יסוד ושורש העצבות

כשהאדם מתחבר לרצונו על-ידי שהוא עושה השתדלות מדומה, כלומר שהוא בטוח שההשתדלות היא זו שתביא את התוצאה, אזי הוא מגביר את רצונו עד מאוד וממילא הוא בא אח"כ לידי עצבות. הנה מה גורם לו לאדם שתהיה לו תוחלת ממושכה? מה גורם לו להרגיש שכל חיותו תלויה בדבר זה? מכיוון שהוא מרמה את עצמו שהוא יכול להביא את התוצאה בידיו, יצרו מרמה אותו שיש לו שליטה על מצבו, ולכן הוא רוצה להביא את התוצאה בכל אופן, ומוכן להזיל בעבור זה

צריך לחזור עליהם כדי להיות יהודים יראי שמים. ובמה שנוגע לדידן, נרחיב מעט בעוד חלק שטרם נגענו בו. כשהאדם בוחר ברע ונכשל בעבירה, הוא יודע שעליו לחזור בתשובה הרבה, כי בבחירתו הביא רע לו ולעולם. ברם חייבים להתרגל לחשוב, שבכל עבירה שהאדם עושה ישנם שני חלקים. יש את הפעולה ויש את התוצאה. בפעולה של העבירה האדם יכול לבחור, אך לגבי התוצאה - אינה שונה מכל דבר אחר, שאם הקב"ה ירצה - תבוא התוצאה, ואם לאו - לאו.

חשב לעשות עבירה

כשנתבונן באנשים הבוחרים ברע, נראה שאינו מוכרח כלל שבגלל שהחליטו לעבור עבירה והתחילו לעשות את העבירה - יצליחו להוציא את מחשבתם מן הכוח אל הפועל. יש הרבה 'לא יוצלחים' בעולם. הוא כבר החליט הרבה פעמים ועדיין לא הצליח. הוא מנסה מפה, מנסה משם. לא הולך לו. אפשר לראות זאת למשל בענין לשון הרע. יש לו לספר איזשהו לשון הרע. הוא נמצא בשיחת חברים ורוצה להוסיף פרט קטן על פלוני. מדובר במשהו נורא שיש בו כמה איסורי דאורייתא ועלול להביא חורבן לעולם, כידוע לכל המעיין בספר **שמירת הלשון**. אבל מה לעשות, הוא נתפס עכשיו בקליפה ויש לו תאוה לומר את הפרט הזה. הוא כבר מתחיל לדבר, אך חבירו זורק סיפור אחר והוא משתתק. הוא ממתין ושוב מנסה, ושוב ההוא זורק איזה סיפור וכולם מתעלמים ממה שיש לו לומר. עכשיו כבר נעלם לו החשק. והחליט שאינו אומר. ומה קורה עכשיו? עבירה גוררת עבירה. בגלל שבחר לספר לשון הרע, הוא נכשל בכעס וחושב בלבו: "הוא לא בן אדם, הוא לא נותן לי להשחיל מילה אחת". אך למעשה, הוא לא הצליח להוציא את מחשבתו הרעה מן הכוח אל הפועל.

בלעם בחר ברע ורצה לקלל את ישראל והקב"ה הראה לו סימן אחד וסימן נוסף וסימן שלישי, ובכל זאת החליט שהוא הולך. הוא בחר ברע וגם נענש על זה. אבל היושב בשמים שחק ואמר לו: התוצאה אינה נתונה בידך. יכולת לבחור בטוב או ברע, וכיון שבחרת ברע, תיענש, אבל לענין התוצאה, האם בגלל שבחרת ברע בני ישראל יתקללו?! איך זה קשור אליהם? הם יתברכו בברכות במקום כל הקללות.

כמו"כ היה אצל המן. הוא רצה לתלות את מרדכי על עץ גבוה חמישים אמה ולהשמיד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד. נו, ולכן? התוצאה היתה ששב לו גמולו בראשו ושמחה וששון ליהודים בכל שנה ושנה. וכן יכול כל אחד לראות בעצמו שהוא יכול לבחור ברע, אך התוצאות נתונות בידי ה'.

לעומת זאת, יש גם להיפך. פעמים שהאדם אינו בוחר ברע, אך תוצאות מעשיו נוראות ואיומות. למשל, תינוק שנשבה. אין הוא בוחר ברע שהרי אינו יודע מה אסור ומה מותר, אבל התוצאות קיימות. וכן הוא בכל פעם שהאדם עובר עבירה

כמה דמים שיידרש. הוא יעשה כל מה שיכול בשביל זה, כי זה מה שהוא רוצה שיקרה. וככל שהוא שוקע יותר באותה טעות שיש לו שליטה על התוצאה, כך רצונו הולך וגובר. כי מבחינתו זה מה שמוכרח לקרות. וככל שהוא פועל באופן זה ורואה שאין הדבר עולה בידו, הוא הולך ושוקע בעצבות יותר ויותר. כך הוא בין בענינים גדולים ובין בענינים קטנים. ואין זה תלוי בגודל הענין אלא בתוקף החלטת האדם שהוא שולט בהשגת התוצאה.

אך כשהאדם חי בידיעה שאין לו שום דרך להביא תוצאות... הוא אומר: "אמנם אני יכול לבקש מהקב"ה, אבל הוא זה שיחליט מה שיחליט, בין אם ארצה בין אם לא. הקב"ה מוביל את האדם לטוב, והדבר הרבה יותר עמוק מכפי שאוכל להשיג בכל ימות חיי, וממילא איני שולט כלל על המצב. אני יכול לקיים 'לאדם מערכי לב', אך 'מה' מענה לשון'. אני בוטח שהקב"ה לא יזניח אותי, אבל מה ואיך, אינני יודע. הקב"ה יעשה מה שהוא יודע שהוא טוב". ככל שהאדם מתחבר לידיעה זו, הוא מפסיק לרצות ברצון כה חזק שיתקיים מה שהוא החליט, כי הוא חושב בכל עת: "הרי יכול להיות שאין זה טוב בשבילי". ובכל ענין הוא כך. אף כשמדובר בענין הבאת ילדים לעולם הוא חושב "אולי אין זה בשביל שורש נשמת. אני סומך על הקב"ה שהוא יודע מה הוא עושה". וממילא אינו שוקע בעצבות, אלא אדרבה, הוא ממשיך לעבוד את ה' בשמחה.

כי ה' אמר לו קלל

וכך הוא גם כאשר נעשה לו עוול, והוא יודע שהלה בחר ברע והוא כועס עליו, כי באמת ההוא עשה לו עוול, אם על-ידי עושק של סכום גדול, או על-ידי בזיונות שגרם לו, או הפסדים רוחניים לו ולבניו. צערו באמת עמוק מאוד. אך ככל שישנן את היסוד הנ"ל, יבין שפלוני לא היה יכול לעשות שזה יקרה. ככל שפלוני בחר ברע, לא יכול היה להביא את התוצאה, ואם כן מה יש לכעוס עליו. אם הוא כועס עליו, הרי הוא דומה למי שהכעיסו אותו וכעת הוא הולך ומשחרר את כעסו על האדם הראשון שפוגש בדרכו. מה אתה רוצה ממנו? הוא לא עשה לך כלום! אף כאן, הגם שפלוני באמת עשה לו עוול ועשה זאת באופן של בחירה ברע, והוא מכירו, הוא מכיר את תכונותיו משכבר הימים ויודע שפלוני עשה לו את העוול לגודל קנאתו, עם כל זה, אם אין פלוני יכול להביא תוצאות, מה לו להתעסק בכלל בעניינו? וכי שופט הוא לדון מה יהיה עם העוה"ב שלו?! האדם זקוק לכח ההבחנה כדי לעשות חילוק זה, כי מדובר בטעות מוחלטת.

וכן כתב **החינוך** (מצוה רמא) שזהו שורש הלאו דלא תקום, שהאדם חייב לזכור שפלוני אינו אלא שליח ההשגחה וה' אמר לו קלל, ונמצא שאע"פ שפלוני צריך לקבל עונש, אין זה קשור אליו כלל, אלא דינו מסור לשמים.

אלה הם יסודות הבטחון שכבר דיברנו עליהם בעבר ותמיד

התשובה היא על הבחירה

וכאן צריך האדם להבין זאת לגבי ענין החטא. כי האדם רגיל לעסוק בתשובה בעיקר על חלק התוצאה. כי זה מה שכואב לו. חלק התוצאה פירושו מעשה העבירה. הוא מבין שמעשה העבירה זהו החלק הבעייתי, וזה מה שמעכב את השפע שצריך לבוא לעולם וגורם לכל מיני עונשים לבוא לעולם. הוא מסתכל תמיד על מעשה העבירה ועל זה הוא מתחרט. וזה טעות, וגורר אחריו טעויות רבות נוספות, ולכן כ"כ חשוב להבין זאת כדי שיוכל לחזור בתשובה וכדי שיוכל להסתכל לעבירה בעינים ולומר אין הדבר תלוי אלא בי ולא להתעצב ברוחו. וזו העבודה הקשה. האדם מרגיש שאם יווכח שהוא זה שעשה את העבירה, לא יוכל להישאר בשמחה. אמנם צריך קצת שברון לב, אבל למעשה, זה מפריע לו להביט לתוך האמת ישירות, ולכן הוא מרגיש צורך נואש לעוות את התמונה, וכפי שהארכנו בשיעור הקודם. וכדי להגיע אל הבהירות בזה, חייבים להבין את הנקודה היטב.

ובכן, הנקודה היא שהבחירה היתה רק בחלק הראשון. את החלק השני הקב"ה עשה. זה נגזר משמים. תיכף נרחיב בזה יותר. אבל האדם צריך להבין שהגם שבחר ברע, התוצאה לא היתה מוכרחת. התוצאה אירעה כי כך נקבע מלמעלה. הרי אפילו אם האדם בוחר ברע אינו יכול להביא תוצאות בעולם, בדיוק כמו שהמשקיע כסף בעסק אינו יכול להביא תוצאות, ואם כן זה שאירע כאן תוצאה אינו אלא מפני שכך נגזר מלמעלה, ויתכן שאפילו לא היה בוחר ברע, זה היה קורה, ונמצא שעיקר התשובה צריך להיות על חלק הבחירה ברע, ולא על התוצאה.

עלה בידו בשר טלה

המקור המפורש ביותר לזה, הוא דברי הברייטא (קידושין פא, ב): **אישה הפרם וה' יסלח לה** (מטות ל, יג) - **במה הכתוב מדבר? באשה שנדרה בנזיר ושמע בעלה והפר לה, והיא לא ידעה שהפר לה בעלה, והיתה שותה יין ומטמאה למתים. רבי עקיבא כי הוה מטי להאי פסוקא הוה בכי, אמר: ומה מי שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה, אמרה תורה צריכה כפרה וסליחה, מי שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר - על אחת כמה וכמה.**

נסביר בשפה פשוטה: האדם היה רעב מאוד והזדמן למסעדה שכשרותה מוטלת בספק. ישנו חותמת כשרות מסויימת, אבל הוא מקפיד שלא לאכול מאותו הכשר כי ידוע לו שיש שם מכשולות חמורים. אך כאן מה יעשה, הרי הוא רעב מאוד. הוא עצם את עיניו: בירך ואכל... והמשיך בדרכו כשהוא מנסה להשכיח זאת ממוחו. והנה סיבב הקב"ה ואחד אמר לו: "דע לך שבהכשר זה תלוי מי המשגיח. דווקא במסעדה זו ידוע לי ממקור נאמן שיש שם משגיח מצוין ואפשר לאכול בה לכתחילה". כיון שהוא שומע כן, מיד הוא מרים את עיניו

באונס גמור. התוצאה קיימת והיא קשה ונוראית, אבל האדם היה אנוס. כעין זה לגבי תינוק שניזוק. לא היה לו שכל ולא יכול היה להתנגד ואירע מה שאירע.

העבירה מורכבת מפעולה ותוצאה

ובכן, צריך לשים לב שיש שני חלקים לעבירה, פעולה ותוצאה, וכשאנו מדברים על התוצאה, אנו מדברים על כך שהעבירה יצאה מן הכוח אל הפועל. הפעולה היא הבחירה ברע להחליט לעבור עבירה, להתנתק מהקב"ה ולשכוח שהוא מנהל את העולם ושברגע זה הוא מחייהו, ושמה שהוא מחליט עכשיו לעשות, הוא דבר רע שהקב"ה אסר לעשותו, ויש בזה משום מרידה בה'. זה חלק אחד, אבל זה עדיין לא מחייב שאכן יצליח להוציא את מחשבתו לפועל.

בנוסף צריך לשים לב בענין התוצאה עצמה, שחוץ מעצם המחשבה שיצאה מן הכוח אל הפועל, יש בה עוד חלק והוא מה שנגרם על-ידי העבירה, שהגיע רע לעולם ואנשים מתו או הפסידו ממון מחמת העבירה. אמור מעתה: שלושה חלקים נפרדים יש בעבירה. ההחלטה לבחור ברע, מעשה העבירה מן הכוח אל הפועל, והתוצאה של העבירה בעולם.

ולא קרב זה אל זה

והנה כשהאדם חשב לעשות עבירה וגם עשאה בפועל - אז עליו להבין שאירעו שני דברים שאין ביניהם קשר. במקרה, כאן אירעו שניהם יחד, אבל באותה מדה תיתכן זה בלי זה. וכאן עיקר העבודה. כי הנה כשהאדם ניסה לעשות עבירה ולא הצליח, עולה לו חיוך על הפנים - "הקב"ה עצר אותי". וכן הוא גם כשהאדם עבר עבירה אך ידוע לו בבירור שהיה אנוס ולא היה שייך לבחור אחרת, כגון, תינוק שנשבה, שגם לו יש איזו בהירות בענין, כי הוא רואה שאירע מה שאירע מבלי שיהיה אשם בדבר. אך העבודה היא כשהיו שני החלקים. א. הוא חשב לעשות עבירה. ב. הוא עשה את העבירה בפועל. הנה אדם זה צריך ללמוד ולהבין את ההבדל הדק בין שני החלקים וזה נחוץ לו מאוד.

הוא חייב להבין שזה לא שונה ממי שעוסק בפרנסתו והחליט להשקיע כסף בעסק מסויים והרוויח כסף רב, אשר שם נמצא עיקר עבודת האדם להפריד בין ההשתדלות והתוצאה ולא להעלות במחשבתו שכוחו ועוצם ידו עשה לו את החיל הזה. הוא צריך להבין: ראשית, הקב"ה הוא זה ששתל את הרעיון במוחו, הוא זה שנתן לו את העצה למיקני נכסין. שנית, גם לאחר שכבר חשב על העצה, לא היה זה מוכרח שירוויח, ומה שהרוויח, אין זה אלא מפני שהקב"ה הוריד לו שפע והביא את הדבר לידי תוצאה. שני חלקים נפרדים הם. חלק א' לא מחייב כלל שיקרה חלק ב'. ואם קרה גם חלק ב', עדיין אין זה קשור לחלק א'.

לשמים: "ברוך ה', איזו סייעתא דשמיא".

יתכן שניתן לקרוא לזה 'סייעתא דשמיא' כלפי חלק המעשה, אבל לאמיתו של דבר, הוא נכשל בעבירה. הוא לא עמד בניסיון ובחר ברע והפסיד מחמת כן מדרגות גדולות שהיה יכול להשיג. זה לא עוזר לו שהמאכלים היו כשרים. וכן הוא עם הירקות שהאדם אינו יודע אם הם בדוקים. הוא אוכל אותם בתקוה שהם בדוקים. וכששומע שהם בדוקים, הוא אומר: "אם כן, הלא בוודאי טוב". לא! זה לא בוודאי טוב. השאלה היא במה בחרת. היסוד הזה כתוב בגמרא ורש"י מביאו בחומש, ומכאן שמדובר ביסוד ביהדות, שלא ימדוד האדם את קרבתו לה' ואת מצבו הרוחני לפי התוצאות, כי התוצאות נתונות ביד הקב"ה, אלא ימדוד אותם לפי בחירתו. עליו לבדוק את עצמו האם הוא בוחר ברע או לא.

כשהאדם החליט לחזור לישון אחרי צלצול השעון, תוך שהוא יודע שעוד מעט קט יעבור זמן ק"ש. אך מה? הוא לא הצליח להירדם שוב. כי התינוק בכה ונאלץ לקום ממיטתו. אמנם הוא קם, אבל בפועל הוא רחוק מהקב"ה. כי הוא לא מפחד מכך שיפסיד את זמן ק"ש. אין לו שום בעיה עם זה. מה יעשה שהקב"ה לא נתן לו.

הבנה זו שהאדם צריך כפרה לבחירתו, זהו היסוד שאנו לומדים עכשיו, ואי אפשר להבינו באופן הנכון בלי ההקדמה שהקדמנו שהתוצאה אינה קשורה לאדם. את דברי הבריייתא אנו יודעים מכבר, אבל אנו צריכים להבין את העומק שהתוצאה אינה קשורה אליו כלל. הקב"ה הוא זה שהחליט שזו תהיה התוצאה. ואם כן מה אתה בוחן את עצמך לפי התוצאות? אינך קרוב אל ה' אם אתה יכול למרוד בו, אך הקב"ה מרחם עליך ולכן הוא מונע אותך שלא תוכל להוציא את כל מחשבותיך לפועל.

עלה בידו בשר חזיר

והנה הרי פשוט שאם העבירה נעשתה בפועל, זה יותר חמור, וכלשון התנא רבי עקיבא: "מי שנתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר - על אחת כמה וכמה". ויש שתי סיבות מדוע זה יותר חמור. הסיבה הראשונה כי יש גם טמטום הלב. אילו היה אוכל בשר טלה, לא היה לבו מטמטם כפי שנטמטם עכשיו כשאכל בשר חזיר. וכן הוא בכל עבירה אחרת. אם רק רצה להסתכל במקום האסור ולא עלה בידו, הוא נתרחק מה'. אבל אם גם עלה בידו להוציא את מחשבתו מן הכוח אל הפועל - טמטום הלב הרבה יותר קשה. ופשוט הוא. וכן בענין שקר וגניבה ולשון הרע. ברור הדבר שחלק המעשה גורם לתוספות ריחוק.

והסיבה השניה מבוארת בדברי הגה"ק מקוז'גלוב זצ"ל. הוא שואל: מדוע אין האדם מביא חטאת אם לא נעשתה העבירה בפועל?? הרי בחר לעשות את העבירה ונאנס ולא עשאה! ומשיב שכאשר מחשבתו של אדם יוצאת מן הכוח

אל הפועל, יש לו הנאה מכך שנתקיימה מחשבתו, והנאה זו מקשרת את העבירה לחלק הפנימי שבו. לא ההנאה מעצם העבירה, אלא ההנאה מזה שנתקיימה מחשבתו. מה שאין כן כשאינה יוצאת מן הכוח אל הפועל, כי אז הוא מצטער ואין העבירה נדבקת בו כל-כך.

הפעולה אינה סיבה לתוצאה

עכ"פ אשמת העוון תלויה בחלק הראשון. וכעת נלבן יותר: כשהאדם רוצה לעשות איזה דבר, אין זה סיבה שזה יקרה. וגם אם הלך והשתדל בשביל זה, עדיין אין זה סיבה שזה יקרה. הבה נדבר על מצוה או דבר הקרוב למצוה כמו שרבינו המחבר כתב שחרישת האדמה נקראת מצוה כי האדם נצטוו לעבדה ולשמרה. אף אז כשהאדם חורש את האדמה וזורע אותה, זה שהתבואה צומחת הוא, כי כאשר האדם עושה רצון ה' להשתדל, סיבה הוא שהקב"ה יחליט לעורר את ההנהגה שמוציאה את הדברים מן הכוח אל הפועל. אבל מה שהאדם רוצה וצועק, אינו מועיל מאומה.

כן הוא הדבר לגבי עבירה. זה שהאדם החליט לעשותה, לא זה מה שמביא את הדבר לידי מעשה. זה לא מעלה ולא מוריד בכלל. אך מה? האדם יכול לאבד סייעתא דשמיא מחמת רצונו לעבור עבירה, וכשהוא מאבד סייעתא דשמיא, הוא מעורר הנהגה שנקראת בפי חז"ל (שבת קד, א) **הבא ליטמא פותחין לו**. כיון שעשה צעד אחד מצידו, הוא נכנס תחת ההנהגה שבה נותנים לאדם ליפול, וממילא הוא נופל. אך החלטתו של הקב"ה היא בעקבות בחירתו. הבעיה היתה בחירתו, ובחירתו גרמה שמן השמים יפתחו לו פתח ליפול.

מסנב כל הטיבות

והנה לגבי זה שאנו אומרים שהתוצאה נגזרה מלמעלה, צריך להבין שיש בזה הרבה אופנים. ניקח לדוגמא את משה רבינו שלא נכנס לארץ ישראל. משה רבינו בכל אופן לא היה יכול להכנס לארץ ישראל, וכפי שכתב ה'אור החיים' הק' (חוקת כ, n). שאילו היה נכנס לארץ ישראל, לא היה בית המקדש יכול להיחרב, ולא היה נשאר משונאיהן של ישראל שריד ופליט. וכן על פי הקבלה משה רבינו הוא מדת התפארת וארץ ישראל היא מלכות ואינה שייכת אליו. משה רבינו הוא המנהיג מחוץ לארץ ישראל. בארץ ישראל צריכה ההנהגה לעבור ליהושע בן נון. כך היה מוכרח להיות. ואיתא מהצדיקים שהקב"ה הוצרך לדבר עם משה שיוציא מים מן הסלע באופן שיוכל להבין בשני אופנים, הכל כדי שיהיה בידו חטא, ואז יענישו בכך שלא ייכנס לארץ ישראל. אך אין הפירוש שבלי זה היה נכנס לארץ ישראל, אלא שאחד מהאופנים שהקב"ה מביא את הדבר לידי מעשה כאן בזה העולם הוא על-ידי חטא. אבל התוצאה מוכרחת. כי כך נגזר מלמעלה.

זהו אופן אחד, ויש עוד הרבה אופנים. יתכן למשל שבגלל

אמונה ובטחון? אתה מנהל כאן מחלוקת גדולה. ואיך רואה את המדה כנגד מדה? איך רואה מה שאתה עושה כאן? כפי שכתב ה'אור החיים' הק' בפרשת משפטים: **כי תצא אש ומצא קוצים ונאכל גדיש**.... אתה גורם לתינוקות שימותו קודם זמנם, אתה עושה חורבן נורא. מה אתה אומר עכשיו שזה נגזר מן השמים?". וכיון שהוא סבור שרק שני האופנים האלה קיימים, הוא אומר לעצמו: "האפשרות השניה לא נראית לי, כי זה לא יתכן שבגלל שצחקתי על מישהו, קרה משהו כזה נורא". הוא מרגיש שאין לזה פרופורציה, וכשאומרים לו דברים מן הסוג הזה, הוא מאוד כועס על כך.

קושיות כלפי שמיא

וכן בענין החינוך. האב שואל: "המפני שלא ידעתי את כל העצות של המומחה העולמי לענייני חינוך ולא ידעתי שכאן צריך לחייך ושהערה פלונית צריך לומר באופן אחר - בגלל כן הוא נהפך למחלל שבת ומסתובב בלילות עם חברים רעים? אין לזה פרופורציה. אני מתייסר עכשיו כל הימים, יש לי צער יגון ואנחה, ואין לי רגע אחד טוב בחיים, וכל זה בגלל שלא קלטתי איזה דבר קטן?!"

ומה הבעיה שלו? שיש לו עכשיו קושיא על השי"ת. הוא מרגיש שאינו יכול לומר בפיו א-ל-אמונה ואין עול צדיק וישר הוא, אין הוא יכול לומר צדיק ה' בכל דרכיו, והדבר היחיד שיוכל לעזור לו הוא לומר: "איננו יכולים להבין שום דבר, אין זה קשור אלי כלל, צריך להתעלם מכל הענין ונגמר הסיפור". הוא מרגיש שמהלך הזה הוא הרבה יותר קרוב אל האמת מהמהלך השני. המהלך השני אינו מובן לו - "וכי בגלל זה צריכים כל הילדים להיות חולים? למה? זה לא מתיישב על הדעת".

בחירה ברע - סיבה לגזירת שמים

והנה אמת נכון הדבר שהאדם מתנחם כשהוא שומע שזה מעבר להשגתו ובהדי כבשי דרחמנא למה לי, ומרגיש שניכרין דברי אמת כי כך אמרו חז"ל **במסכת ברכות** (י.א.) שענין הנשמות החוטאות הוא דבר שמימי ואין האדם יכול להתערב בזה, כך שלא ניתן לומר: "לו היית משתתף בקורס פלוני, היית חי חיים טובים ונעימים והיית רווה מלוא חפניים נחת מבניך. ועכשיו שלא השתתפת באותו קורס, תתייסר כל החיים. לא יתכן".

אולם כאן צריך להבין את הנקודה. שאין זה סותר את הצורך לומר "אין הדבר תלוי אלא בי", כרבי אלעזר בן דורדיא בשעתו. לכאן אנו צריכים להגיע. הפעולה והתוצאה הן שני חלקים מתמונה אחת, ווחייבים להיות מחוברים לשניהם. כשאתה רואה שהתוצאה אינה לפי פרופורציה, ויש לך קושיא איך יתכן שאני צריך לקבל כאלה מכות מכאיבות, התשובה היא שזה נשגב מבינתנו. זה לא מצומצם לך שבגלל שלא עשית את הדבר הנכון ברגע הנכון, עליך לעבור את כל היסורים

גלגול קודם היתה התוצאה מוכרחת. וכן יתכן שהאדם צריך לתקן חלק מסוים בתורה, ולכן הביא לו הקב"ה ענין מסוים, וזה שעבר עבירה הוא אחת מהדרכים שהקב"ה גרם כדי שיוכל להביא את התוצאה לעולם. וכפי שראינו מדברי ה'אור החיים' הק' על הפסוק **וה'פקד את שרה כאשר אמר** שכאשר הקב"ה רוצה ליתן לאדם שפע מסוים, הוא מזמין לו מצוה שסגולתה להמשיך שפע זה. הוא מסביר שם שאברהם אבינו היה צריך לזכות לבנים, סיבב הקב"ה שיתפלל בעד אבימלך ויקויים בו כל המתפלל בעד חבריו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחילה, וכך יזכה בבנים. ואע"פ שהקב"ה כבר הבטיח לאברהם קודם לכן שיוליד את יצחק ובין כך ובין כך זה היה צריך לקרות, מכל מקום עכשיו צריך היה ליצור הצינור שהשפע יוכל להגיע דרכו. על כן הזמין לו את המצוה, וכאשר קיימה, נברא הצינור ונפקד בבן.

וכך הוא גם בענין עבירה. אם דבר מסוים צריך לקרות, יכול הקב"ה להזמין לו נסיון לאדם וכשיבחר ברע - יוכל הדבר לקרות, ואם לא יבחר ברע - יתכן שמכל מקום יקרה הדבר. כמה אחוזים של בחירה יש לו לאדם, את זאת איננו יודעים. אנו יודעים רק שלתוצאה יש חשבונות רבים. זה מה שהאדם צריך לדעת. פלוני שנלקח בקוצר ימים, נקצבו לו מראש שנים אלו בלבד. בלי זה, לא היו עוונותיו של פלוני מקצרות את ימיו, אבל עכשיו הקב"ה עשה זאת באופן זה. כך איתא במדרש על הפסוק **"והאלוקים אנה לידו"**, שאדם זה בכל אופן צריך היה למות, ועכשיו שפלוני עבר עבירה של רציחה, הוא היה השליח להרגו.

האדם צריך להבין זאת במחשבתו, וכאשר יראה בעיניו תוצאה נוראית, יאמר לעצמו: התוצאה מורכבת מפרטים רבים שהם מעבר להשגתי. הן החלק הראשון של התוצאה, שהעבירה יצאה מן הכוח אל הפועל, והן החלק השני, שהגיעו עונשים לעולם, מורכבים מפרטים שהם הרבה מעבר להשגתי.

התוצאה יצאה מפרופורציה

והדבר הזה מזעזע מאוד את האדם. לדוגמא, כשיש מחלוקת בקהילה, אשר בעקבותיה נלקח אחד בטרם עת ועוד אחד חלה במחלה קשה. ורואים בבירור שהמחלוקת גורמת לתוצאות קשות. והנה האדם שואל: "נניח שעשיתי שטות, רציתי את הכסף ואמרת לי לו מה שאמרת וביישתיו, המפני כך מגיע לי מכות כאלה? יש עבירות יותר חמורות בעולם". הנה כאן צריך לעמוד על הענין. מה הבעיה שיש לו עכשיו לאדם זה? הבעיה היא שחולפת לו מחשבה במוחו שאומרת כך: "האם באמת נכון מה שכתוב צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו? איני יודע. אני צריך חיזוק בענין זה". ומדוע הוא חושב כך? כי הוא אומר לעצמו: אני יכול לחשוב בשני אופנים בלבד. האופן הראשון שאין לי שום קשר למה שקרה, אלא שכך נגזר מן השמים, וכך אתחזק בלבי בידיעה שהיה זה ענין שמימי ונשגב ומה לנו עסק בנסתרות. והאופן השני הוא: "מה, אתה חוטא ואז יש לך

שבעולם. זה הרבה מעבר לכך. כי הפרשה שאתה נמצא בה עכשיו נקראת תוצאה, ותוצאה היא דבר שמימי, ובהדי כבשי רחמנא למה לך. החלק הזה היא אמת לאמיתה. יש כאן דברים שמתנהלים על פי חשבונות שמימיים. נשמות נולדות והם יצטרכו לעבוד את ה' בעניות. עניות לא חייבת להיות בכסף. יתכן שיהיה עניות בדעת או מתוך יסורים אחרים.

נכון שמדובר בדבר שמימי, אבל צריך לקחת בחשבון שאחד מהסיבות שגורמות לדבר להיות נגזר מן השמים (באשערט), היא בחירה ברע. לא דוקא בחירה ברע ברגע זה, אלא גם בחירה ברע במצבים אחרים בחיים, או אפילו בגלגולים אחרים. כפי שהחלק הראשון של התוצאה, היינו מה שהעבירה יוצאת מן הכוח אל הפועל, תלויה הרבה בכך שבעבר לא מנע את עצמו מלחטוא ועבר עבירות רבות בקלות ראש ונתקיים בו עבירה גוררת עבירה, ועכשיו כשרצה לעשות עבירה, לא היתה לו את הסייעתא דשמיא שתעצור אותו והעבירה יצאה מן הכוח אל הפועל. הא לך שהסיבה שהתוצאה נגזרה מן השמים אינה מוכרחת להיות גלגולים קודמים, אלא יכולה להיות גם דברים קודמים שהאדם עשה. אבל הצד השווה הגורם לכך שהדבר יהיה נגזר מן השמים, הוא צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו.

צדיק ה' נכל דרכיו

'נגזר מן השמים', פירושו של דבר, שזה מורכב מאלף פרטים אשר כולם מובילים אל המסקנא שכך בדיוק היה צריך להיות. עכשיו האדם אומר "אין הדבר תלוי אלא בי", לא כדי להאשים את עצמו ולומר: "אני רע מעללים שפל שבשפלים". אין הדבר תלוי אלא בי פירושו שאם הקב"ה הביא אצלי את התוצאה הנשגבת מבינתי, מוכרח הדבר שיש לי שייכות לענין זה ורק אני יכול לתקנה, וזהו תפקידי. אמנם איני יכול לתקנה מבחינת התוצאה, כי איני יכול להביא תוצאות, אבל אני יכול לעשות מה שהקב"ה הטיל עלי - לבחור בטוב שוב ושוב.

האדם אומר כך: התוצאה איומה, אבל צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו. היא בוודאי נובעת מבחירות רעות של בני אדם ואני בתוכם. רחוק הייתי מה' ובחרתי ברע. ובוודאי זה מורכב גם מדברים שאיני יכול לתפוס בשכלי. אך מדוע זה הגיע אלי? מדוע זה נמצא בתחומי (ידאגו כל החבורה)? כי אני הוא זה שצריך לתקנה.

אין הדבר תלוי אלא בתיקון נשמתו

ואפילו כאשר האדם לא בחר ברע, הוא גם צריך לומר אין הדבר תלוי אלא בי ולתקן. פרשיות השבוע הן מקור גדול לזה שכאשר נשמת האדם זקוקה לאיזה תיקון, אע"פ שלא בחר ברע, מזמנים לו דבר מן השמים שייסיע לו בתיקון הדבר. הנה בזוה"ק פרשת תולדות כתוב שיעקב אבינו נענש על החרדה שנגרם על ידו לאביו כמו שנאמר "ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאוד", ומה היתה ענשו? שאח"כ במכירת יוסף נחרד כשהראו

לו את כתונת בנו ואמר: "כתונת בני, חיה רעה אכלתהו".

וכעין זה כתוב ב'צורר המור' על מעשה השבטים שרימו את אביהם כאשר טבלו את כתונת יוסף בדם השעיר וישלחו את כתונת הפסים ויביאו אל אביהם ויאמרו זאת מצאנו הכר נא הכתונת בנך הוא אם לא, שהיה זה לתקן את מה שרימה את יצחק בקבלת הברכות. ואע"פ שזה מה שהיה צריך לעשות כמו שרביקה אמרה לו ברוח הקודש, מכל מקום נשמתו זקוקה היתה לשלימות זו. כך הוא בכל אחד, יש שהנשמה זקוקה לשלימות מסוימת, הקב"ה רוצה שהאדם ילמד פרשה מסוימת לצורך תיקון נשמתו. סובר האדם ומקבל. הוא לומד את מה שהקב"ה מצוה ומתקן את נשמתו.

סיכומן של דברים

הבה נסכם את הדברים. כשאירע אסון או כל דבר קשה, מצוי הדבר שהאדם ירא עד מאוד לחשוב שהאסון הנורא הזה קרה בגללו. יש לו כאב גדול מזה, ואומר בלבו שאין זה לפי פרופורציה - "כזו מכה?!". ואיך הוא משתמט מהמחשבה המנקרת שהאשמה תלויה בו. כי יש לפניו שתי דרכים, או לומר שהקב"ה אינו צודק, אך אם יהודי ירא שמים הוא, הוא אומר: "חס ושלום! הס מלהזכיר!", או לומר: "כפי הנראה זה לא קשור אלי אלא לחשבונות שמים ואני מודה לה' על כל מה שהוא עושה עמדי".

אלה הן שתי הדרכים היחידות שהוא רואה לפניו, כי לא מסתדר לו לומר שהוא גרם במעשיו לאסון הזה. נניח שהאדם נהג במכונית וניסה לפעול לפי כל הכללים, אך באמצע הנסיעה הסיח את דעתו לרגע אחד, ופגע בילד ר"ל. הוא אינו יודע אנה הוא בא. ובכן, מה הוא חושב? הוא חושב שהוא אשם, אבל יחד עם זה הוא שואל: "למה כל חיי צריכים ללכת לאיבוד בגלל רגע אחד של היסח הדעת? איך יתכן שרגע אחד של היסח הדעת מוביל לתוצאה כה חמורה?", ומרגיש שהדבר היחיד שיכול לנחמו הוא שיבוא משפיע ויאמר לו: "הכל משמים. אין זה קשור אליך כלל", ויראה לו מראי מקומות המוכיחים זאת.

ולמען האמת צריך האדם להבין שאין שום סתירה בין השנים. כשהוא אומר אין הדבר תלוי אלא בי, אין פירושו שכיון שהסיח את דעתו לרגע אחד, הרי הוא רוצח ולעולם לא יצא מהגיהנום. אין זה אמת. לכן קשה לו לקבל את זה. האמת היא שהילד הזה צריך היה להיפרד מן העולם ברגע זה כי נגמרו שנות חייו, ומוכרח להיות שהיו לזה חשבונות רבים, כי התוצאה היא דבר הנגזר מן השמים. אבל מה השייכות אליך? אם יש לזה שייכות אליך, פירושו של דבר שאתה יכול לתקן את הפרשה ולמלא את החסרון שנוצר, ורק אתה יכול לעשות זאת. למה? כי כשהקב"ה מדבר אתך, אינו מדבר אתך על התוצאה. הוא מדבר אתך על הבחירה. הוא שואל אותך: "מדוע אתה בוחר ברע?".

ושבת עד ה' אלוֹקִיךָ

ונוסיף עוד הבהרה: יתכן שכאשר האדם ישמע את היסוד, יאמר כן: למעשה, מה סיכום הדברים? הסיכום הוא שהאדם צריך לחזור בתשובה רק על הבחירה ברע. תוצאות? עזוב אותי. אין לי שייכות לתוצאות. ואע"פ שהתוצאות באו על-ידי שבחתי ברע - שוב אני צריך לחזור בתשובה היטב על הבחירה ברע. אבל אני צריך לחזור בתשובה רק על הבחירה ברע, זו והקודמות לה. ובכן, אם זהו סיכום הדברים, אם כן העבודה די קלה. אני יכול לעשות זאת בכמה דקות. חשבתי שאני צריך לחזור בתשובה על רציחת הנפש. זה היה מפחיד מאוד. אבל אם אני צריך לחזור בתשובה רק על המחשבה, אם כן עבודה די קלה היא. הפלא ופלא! אתה כן נותן חיזוק.

אכן דייקא מחמת כן עשה הקב"ה שכאן בעוה"ז נראה שיש קשר בין הפעולות והתוצאות, וכך תבין שלא קלטת איזה פגם נורא נעשה על-ידי הבחירה ברע. הדרך היחידה שתקלוט זאת היא כאשר תראה לפי המושגים הגשמיים איך פעולות מסוימות מביאות לתוצאות הרסניות. על-ידי כן תבין מה מתחולל בעולמות העליונים, ואז תבין שעיקר הבעיה הוא הריחוק וחוסר השפע וצער השכינה.

אילו לא היו תוצאות בעולם, לא היה האדם חוזר בתשובה על בחירתו ברע ולא היה מתחרט עליה. מתי מתעוררים באדם רגשי חרטה עמוקים? רק כשהוא רואה לנגד עיניו תוצאה נוראית. אבל הקב"ה אינו רוצה שזה יהיה הנקודה שעליה יחזור בתשובה. הוא רוצה שזה יהיה רק מה שיעור אותו להתחרט על בחירתו ולהבין שהוא צריך לחזור בתשובה על שהתרחק ממנו על-ידי בחירה ברע.

נמצא שכאשר האדם יקלוט זאת ויתחיל לחשוב לפי מהלך זה, יוכל תמיד לפשפש במעשיו ותוך כדי כך להתחזק בלבבו ולומר: כך היה צריך להיות. אם זה מה שקרה, זה מה שהיה צריך לקרות. אבל אם אני רואה שיש לי שייכות לזה, והראיה שיש לי צער מזה, כי זה אחד מבני החבורה או אחד מבני המשפחה, או סתם כי אני יודע מזה (והרי הקב"ה מביא פורענות בעולם רק בשביל ישראל), אם כן אני צריך לחזור בתשובה ולהתחיל להתקרב אל ה' כדי שלא לבחור יותר ברע.

מגלגלין חובה על-ידי חייב

זהו הפירוש "מגלגלין חובה על-ידי חייב". הדבר צריך לקרות כי כך נגזר מן השמים, אך מקשרים אותו לאדם זה

שבחר ברע כדי שיתעורר מעט ויחזור בתשובה על בחירתו. כך אמר ה' חפץ חיים' צ"ל למי שנסע לאסוף כסף למוסד תורה: תפקידך הוא לחזור בתשובה ולהיות זכאי, כי אנשים ממילא צריכים ליתן צדקה והמוסד ממילא יקבל כל מה שצריך שהרי הוא צריך להתקיים, אך אתה צריך להיות זכאי כדי שהדבר יוכל להיות על ידך. אינך יכול לגרום לכך שהאנשים יתנו את הכסף ואינך יכול לגרום לכך שהמוסד יקבל את הכסף. אלא תוצאות הן ואינן קשורות אליך. עבודתך היא רק להיות זכאי.

וכן הוא גם בצד ההפוך. האדם אינו נעשה שבור ורצוף במחשבה שהוא רוצח שפל. אלא הוא מבין שהוא היה 'חייב' כי לכן השתמשו בו כשליח לעשות מה שממילא היה צריך להיעשות. ואם כן הוא רוצה לחזור בתשובה על מה שעשה אותו חייב. מי שחי בינו לבין קונו, מבין שהוא יכול לתקן. כי אילו היה חושב שהתוצאות הן שלו, היה אומר: "אין הדבר בר תיקון שהרי הוא מת, האוכל להשיבו עוד ולהחיותו?!". אבל עכשיו שהוא מבין שמה שקשור אליו זה הבחירה ברע, הוא יודע שהוא יכול לתקן, וממילא הוא יכול לקום ולומר אין הדבר תלוי אלא בי ולחזור בתשובה על כל מיני בחירות ברע ועל מהלכי מחשבה מעוותים ועל השתדלויות פסולות.

הנה בזיווגים שאינם עולים יפה ובסוף נפרדים. ברור הדבר שהיה נגזר מן השמים שכאן יהיה זיווג שני. אבל האדם יש לו עכשיו צער. ובכן, עליו להבין שמדובר בשני דברים נפרדים. זה שקרה מה שקרה, יש לזה חשבון מן השמים. אבל עכשיו שיש לך צער, חזור בתשובה על בחירותיך הרעות וכך תוכל להתקרב אל ה' דווקא מתוך מצבך הקשה. ואל תתמרמר על כך שהיית יכול לברר יותר ועל-ידי כן למנוע את התוצאה הקשה. אל תשקיע שם את כוחות נפשך, כי אם תשקיע אותם שם, ראשית כל תיפול בעצבות, שנית, תראה מיד שאין זה בפרופורציה - "היתכן שמפני שלא עלה בדעתי לברר פרט אחד, יש לי עכשיו צער נורא כזה?!". ובנוסף לכך, יהיו לך קושיות על השי"ת, ואז תצטרך לתרץ לעצמך שזה נגזר מן השמים.

ובכן, כשאתה מתרץ לעצמך שזה נגזר מן השמים, אל תעזוב מפני כך את הענין לגמרי. אתה עוזב אותו רק מפני שאתה חושב שחוזרים בתשובה על התוצאות, כי לך אתה אומר: "אם התוצאה נגזרה מן השמים אין לי על מה לחזור בתשובה". ולמען האמת, שני דברים נפרדים הם. אין הדבר תלוי אלא בי פירושו - אני יכול לתקן את הבעיה שיצרת, שזהו ה'בחירה'.

(נמסר ביום שלישי פרשת ויצא ח' כסלו תשפ"ד)

קול הבינין

718.686.8300 ארה"ב
072.257.7726 ארץ ישראל
03.300.0223 בלגיה
0204.586.2115 בריטניה

לקבלת הקונטרס המלא
וכן לקבלת השיעורים המלאים במייל
שלחו מייל לכתובת
info@machonhavineini.com

לקבלת גיליון זה מדי שבוע
וטעימה יומית מדי יום במייל
שלחו מייל לכתובת
Teimaminahor@gmail.com

קו 'ענמו וראו'

מסר יומי קצר משיעורי
הרב **שמעון שניצער** שליט"א
02.302.4389
או ב'קול הבינין' שלוחה 1 > 0